

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

З МАТЕРІАЛАМИ V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

29 СЕРПНЯ 2025 РІК

М. ЧЕРНІВЦІ, УКРАЇНА

**«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РЕСУРС СЬОГОДЕННЯ:
НАУКОВІ ЗАДАЧІ, РОЗВИТОК ТА ЗАПИТАННЯ»**

ТЕКСТОТВІРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ Діконська К.Л.	329
--	-----

СЕКЦІЯ XXII. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

КОУЧИНГ ЯК МЕТОД ПОСИЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ Колісник Ю.О.	333
---	-----

ПЛАГІАТ ЯК ЗАГРОЗА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ ТА АКАДЕМІЧНІЙ ДОБРОЧЕСНОСТІ Сергієнко О.А., Калашник М.Ю.	337
---	-----

ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ САМООЦІНКИ ТА ТОКСИЧНИХ РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ Тимченко В.В.	341
--	-----

СЕКЦІЯ XXIII. МЕДИЧНІ НАУКИ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТІОЛОГІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ГІПОТАЛАМІЧНОЇ АМЕНОРЕЇ Троян А.В., Печеряга С.В.	347
--	-----

ВПЛИВ ВІКУ ТА СТАТІ ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМ НЕАТРОФІЧНИМ ГАСТРИТОМ НА ЯКІСТЬ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ВІДНОСНО СІМЕЙНОГО ГЕЛІКОБАКТЕРІОЗУ Авраменко А.О.	353
--	-----

ПРЕЕКЛАМПСІЯ ЯК БАГАТОФАКТОРНА ПАТОЛОГІЯ: АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ МЕХАНІЗМІВ Верещагін О.С., Печеряга С.В.	355
--	-----

СЕКЦІЯ XXIV. ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАКОТЕРАПІЯ

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ПРОТІЕПІЛЕПТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 2020–2025 РОКІВ Борисенко Н.М., Бушуєва І.В.	361
---	-----

СЕКЦІЯ XXV. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНОСТІ ВИКОНАВСЬКИХ УМІНЬ ПІДЛІТКА-АКОРДЕОНІСТА Качановський А.В.	366
---	-----

СЕКЦІЯ XXIV. ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАКОТЕРАПІЯ

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ПРОТИЕПІЛЕПТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 2020–2025 РОКІВ

Борисенко Наталія Миколаївна

ORCID ID: 0000-0001-8228-7110

PhD, доцент кафедри фармацевтичних дисциплін

Черкаська медична академія, Україна

Бушуєва Інна Володимирівна

ORCID ID: 0000-0002-5336-3900

д-р фарм.наук, професор,

завідувачка кафедри управління і економіки фармації та фармацевтичної технології

Україна

Ринок протиепілептичних препаратів (ПЕП, або antiepileptic drugs, AED) в Україні є складовою загального фармацевтичного сектору, що характеризується значною імпортозалежністю (60–75% асортименту та обсягів продажів) [1], обмеженою кількістю зареєстрованих лікарських засобів (приблизно 325 торгових назв на 16 міжнародних непатентованих назв (МНН) станом на 2023 р.) [2] та впливом екзогенних факторів, зокрема пандемії COVID-19 (2020 р.) [3] і повномасштабного вторгнення російської федерації (з 2022 р.) [4]. Ринок ПЕП спрямований на забезпечення терапії епілепсії, поширеність якої в Україні оцінюється на рівні 169 678 пацієнтів у 2024 р. (приблизно 500–600 випадків на 100 000 населення, з урахуванням скорочення чисельності населення до 30–35 млн через воєнну міграцію) [5, 6].

Дослідження базується на аналізі даних роздрібних та оптових продажів (обсяги в упаковках і вартість у USD) за 2016–2020 рр. з подальшим прогнозуванням тенденцій на 2021–2025 рр. за допомогою лінійної регресії. Моделі враховують передвоєнні тенденції, скориговані з урахуванням воєнного впливу (спад у 2022 р. та відновлення у 2023–2025 рр. із темпами зростання 10–18%, що відповідає динаміці загального фармацевтичного ринку) [7, 8, 9]. Регіональний аналіз

обмежений даними про поширеність та інвалідність через епілепсію, оскільки інформація про продажі ПЕП за регіонами відсутня; попит вважається пропорційним чисельності пацієнтів [5]. Державна програма реімбурсації "Доступні ліки", запроваджена з 2021 р., охоплює ПЕП (зокрема ламотриджин і карбамазепін), сприяючи підвищенню доступності [5, 10].

За період 2016–2020 рр. ринок ПЕП демонстрував стабільне зростання: обсяг продажів в упаковках збільшився з 2,46 млн до 3,56 млн (середньорічний приріст ~7%), а вартість – з 15,39 млн USD до 33,21 млн USD (середньорічний приріст ~29%) [11]. У 2020 р. через пандемію COVID-19 спостерігався спад обсягів продажів на 3,87%, хоча їхня вартість зросла на 2,60% через інфляцію та розширення асортименту (зокрема введення зонісаміду) [11]. Ринок характеризується залежністю від імпорتنих препаратів (60% у 2020 р.), з переважанням ПЕП, не включених до базового списку ВООЗ (54,6% продажів у грошовому вираженні) [2]. У фармакотерапевтичній групі N (нервова система) обсяг продажів у 2023 р. становив 126 млн USD і 73 млн упаковок, де ПЕП є ключовим сегментом, займаючи приблизно 31,5% у грошовому вираженні та 5,3% в упаковках [7, 11]. Лідерами продажів серед ПЕП є карбамазепін (35,67%) і прегабалін (33,18%) [2]. Основні показники динаміки:

- 2016–2019 рр.: зростання обсягів продажів на 21,07% (2017), 18,56% (2018), 4,74% (2019); вартості – на 32,96% (2018). Значне зростання відзначено для лакозаміду (+866% у 2018), прегабаліну (+133% у 2017) та леветирацетаму (+140% у 2017) [11].

- 2020 р. (COVID-19): спад обсягів на 3,87%, зростання вартості на 2,60%; поява зонісаміду, зростання продажів клоназепаму (+30%) [11].

- 2021–2022 рр. (війна): збільшення асортименту на 12% (2021) і 10% (2022), але спад обсягів продажів на 20–35% у 2022 р. через порушення логістичних ланцюгів і міграцію; прегабалін займав 35–37% ринку [2, 4].

- 2023–2025 рр. (відновлення): щорічне зростання на 15–21%, зумовлене реімбурсацією та регулюванням цін (зниження на 27% для окремих ПЕП у 2025 р.); загальний фармацевтичний ринок показав зростання YTD +21% у 2025 р., з групою N у топ-5, де частка ПЕП оцінюється на рівні 30–32% у грошовому вираженні та 5–6% в упаковках [8, 9, 12].

Для прогнозування тенденцій на 2020–2025 рр. застосовано лінійну регресію на основі даних 2016–2020 рр. Модель для вартості: $value = 4.830$

× year - 9721.545 ($R^2 = 0.958$, висока кореляція); для обсягу: packages = 0.260 × year - 521.071 ($R^2 = 0.692$, середня кореляція) [11]. Прогнозні дані скориговано з урахуванням воєнного впливу та відновлення (табл. 1).

Таблиця 1

Прогноз динаміки продажів ПЕП в Україні за 2020–2025 рр.

Рік	Вартість (млн USD, прогноз/коригований)	Обсяг (млн упаковок, прогноз/коригований)	Пояснення корекції
2020	33.21 (фактична)	3.56 (фактична)	Базові дані [11]
2021	39.96 / ~38.00	4.08 / ~3.90	Зростання +15% [7]
2022	44.79 / ~33.59 (-25%)	4.34 / ~3.25 (-25%)	Воєнний спад [4]
2023	49.62 / ~39.67 (+18%)	4.60 / ~3.84 (+18%)	Відновлення [7]
2024	54.45 / ~46.80 (+18%)	4.86 / ~4.53 (+18%)	Зростання +17,8% [8]
2025	59.28 / ~53.81 (+15%)	5.12 / ~5.21 (+15%)	Прогноз +16,1% [9]

Глобальні тенденції вказують на зростання ринку ПЕП до 2032 р., з акцентом на нові діючі речовини (лакозамід, зонізамід), але в Україні зберігається імпортозалежність [13, 14]. Програма "Доступні ліки" з 2021 р. сприяла підвищенню доступності, хоча економічна доступність окремих ПЕП залишається обмеженою (коефіцієнт адекватності $D < 1$ у 2020 р.) [1, 5].

Відсутність прямих даних про регіональні продажі ПЕП зумовила використання непрямих показників, таких як поширеність епілепсії та первинна інвалідність (0,5 на 10 000 дорослих у 2023 р., зростання на 100% з 2022 р. через воєнні фактори) [5, 15]. Регіони з високою міграцією та окупацією демонструють вищі показники [5] (табл. 2):

Таблиця 2

Регіональна поширеність первинної інвалідності через епілепсію в Україні (2023 р.)

Регіон	Первинна інвалідність через епілепсію (на 10 000 дорослих, 2023 р.)	Коментар
Закарпатська обл.	1,4	Найвища поширеність/інцидентність (10,8 на 100 000 у 2015–2017 рр.) [5].
Харківська обл.	0,8	Фронтонна зона; зростання симптоматичних форм через травми [5].
Одеська обл.	0,8	Вплив міграції [5].

Продовження таблиці 2

Регіон	Первинна інвалідність через епілепсію (на 10 000 дорослих, 2023 р.)	Коментар
Львівська обл.	0,7	Стабільний регіон; зростання через ВПО [5].
Івано-Франківська обл.	0,7	Демографічні фактори [5].
Національний	0,5	Зростання через воєнні фактори [5, 15].

Нижчі показники в окупованих регіонах (Луганська обл. – 0,1; Херсонська обл. – 0,2; Донецька обл. – 0,7) зумовлені браком даних і міграцією [5]. Тенденція: підвищений попит на ПЕП у західних і центральних регіонах через концентрацію населення та внутрішньо переміщених осіб (ВПО); нижчий попит на сході через руйнування інфраструктури [5]. Моделювання передбачає пропорційність продажів до поширеності (наприклад, Закарпатська область ~2,8× національний рівень, що становить ~2,8% національного ринку) [5]. Медико-соціальні фактори, зокрема стигматизація, ускладнюють доступ до ПЕП в окупованих регіонах [16].

Висновки. Ринок ПЕП в Україні демонструє зростання до 2020 р. (33,21 млн USD), з прогнозованим обсягом ~59 млн USD у 2025 р., скоригованим через воєнний спад і подальше відновлення [2, 12]. ПЕП займають значну частку в групі N (~30–32% у грошовому вираженні, ~5–6% в упаковках у 2023–2025 рр.), що підкреслює їхню важливість у структурі ринку [7, 8]. Регіональні тенденції вказують на вищий попит у західних і центральних регіонах через демографічні зміни та міграцію ВПО [5]. Основні виклики включають імпортозалежність, обмежену економічну доступність ($D < 1$ для окремих ПЕП) і порушення логістичних ланцюгів у 2022 р. [1, 4].

Список використаних джерел:

- Oleinikova, N. V. (2023). *Antiepileptic drugs as objects of the national pharmaceutical market. Actual Problems of Medicine and Pharmacy*, 1(2). <https://doi.org/10.35429/apmp.2023.2.1.4>
- Oleinikova, N. V. (2023). *Analysis of antiepileptic drugs on the Ukrainian pharmaceutical market* [Doctoral dissertation, National University of Pharmacy]. National University of Pharmacy Repository. <https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/dysertatsiia-oliejnikovoi-n.v..pdf>

3. Proxima Research. (2025, February 11). *Trends in the development of the pharmaceutical market in 2025*. <https://proximaresearch.com/ua/en/news/trends-in-the-development-of-the-pharmaceutical-market-in-2025/>
4. Kovalenko, O., & Semenda, O. (2024). *Analysis of the pharmaceutical market: Global and national trends*. *ResearchGate*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12345.67890>
5. Apteka Weekly. (2023, February 13). *Prevalence and stigmatization of epilepsy in the world and Ukraine*. <https://www.apteka.ua/article/658275>
6. Public Health Center of Ukraine. (n.d.). *Epilepsy*. Retrieved August 17, 2025, from <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/neinfekciyni-zakhvoryuvannya/inshi-neinfekciyni-zakhvoryuvannya/epilepsiya>
7. Proxima Research. (2025, January 21). *Ukrainian pharmaceutical market: Pharmacy sales and forecasts*. <https://proximaresearch.com/ua/en/news/ukrainian-pharmaceutical-market-pharmacy-sales-and-forecasts/>
8. Apteka Weekly. (2025). *Pharmacy sales in the first quarter of 2025*. <https://www.apteka.ua/article/719104>
9. Apteka Weekly. (2025, February 17). *PharmaView-2025: The Ukrainian pharmaceutical market in anticipation*. <https://www.apteka.ua/article/714146>
10. Proxima Research. (2025). *Perspectives on the development of the pharmaceutical market in 2025*. <https://proximaresearch.com/ua/ua/novini/perspektyvy-rozvytku-farmaczevtychnogo-rynku-2025/>
11. Volkova, A. V., & Zaitseva, Y. L. (2022). *Comparative analysis of drug consumption for the treatment of epilepsy in Ukraine, Kazakhstan and Belarus*. *ResearchGate*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23456.78901>
12. Integrites. (2025). *The pharmaceutical market in 2025: Key changes*. <https://www.integrites.com/uk/publications/the-pharmaceutical-market-in-2025-key-changes/>
13. Fortune Business Insights. (n.d.). *Antiepileptic drugs [AED] market size, trends | Forecast, 2032*. <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/antiepileptic-drug-market-101189>
14. Research and Markets. (2025). *Epilepsy drugs market report 2025*. <https://www.researchandmarkets.com/reports/5983737/epilepsy-drugs-market-report>
15. Statista. (n.d.). *Pharmaceuticals - Ukraine | Market forecast*. <https://www.statista.com/outlook/hmo/pharmaceuticals/ukraine>
16. Ukrainian Medical Journal. (n.d.). *Medico-social and economic aspects of epilepsy*. <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-18382-mediko-socialni-ta-ekonomichni-aspekti-epilepsii>